

Αναλυτικό
πρόγραμμα
Μουσικής
Αγωγής

1 Ιουνίου

2011

Για τον καθένα που δεν γνωρίζει το παιδί που του παρέχεται, η εκπαίδευση – θεραπεία, η εκτέλεση των προγραμμάτων ασκήσεων αρχίζει με την προετοιμασία επαφής. Μια λανθασμένη ή ανεπαρκής προετοιμασία επαφής μπορεί να επιδράσει στην συνολική σχέση του παιδιού με τον εκπαιδευτικό.

Ε.Ε.Ε.Ε.Κ
Αχαΐας

Η προετοιμασία επαφής

Για τον καθένα που δεν γνωρίζει το παιδί, που του παρέχεται η εκπαίδευση – θεραπεία, η εκτέλεση των προγραμμάτων ασκήσεων αρχίζει με την προετοιμασία επαφής. Μια λανθασμένη ή ανεπαρκής προετοιμασία επαφής μπορεί να επιδράσει στην συνολική σχέση του παιδιού με τον εκπαιδευτικό. Μερικές φορές τίθεται σε αμφισβήτηση συνολικά η συνεργασία αυτή. Χωρίς οικεία σχέση μπορεί η συστηματικά εξελισσόμενη ανάπτυξη του προγράμματος να παρεμποδιστεί ή και να ανατραπεί εντελώς.

Για την προετοιμασία επαφής θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, ότι τα περισσότερα παιδιά, στα οποία και αναφέρονται οι ασκήσεις μας δεν μπορούν να μιλήσουν. Η σχέση λοιπόν θα πρέπει να εξελιχθεί μέσα από άλλα «επικοινωνιακά κανάλια», πέρα από τη γλώσσα. Το πώς θα γίνει αυτό, αφήνεται στην κρίση του εκπαιδευτικού – θεραπευτή. Και τελικά εξαρτάται από τα συναισθήματα του παιδιού απέναντι σ' αυτόν.

Στο βαθμό, που έχει επιτευχθεί η επαφή, ο εκπαιδευτικός προσπαθεί να εφαρμόσει με προσοχή τα μέτρα, τους κανόνες συμπεριφοράς και τις ασκήσεις που ο ίδιος έχει σχεδιάσει. Παράλληλα και ανάλογα με τις ανάγκες που υπάρχουν, μπορεί να χρησιμοποιήσει παιχνίδια ή μουσικά όργανα για να ενισχύσει τις αναμενόμενες συμπεριφορές. Αυτή η ενίσχυση επιτυγχάνεται, όταν το παιδί βιώσει την επιτυχία. (Σούλης 1999)

Στην συνέχεια αναφέρονται ενδεικτικά δραστηριότητες για όλους τους τομείς της αυτόνομης διαβίωσης και των μαθημάτων γενικής παιδείας. Οι δραστηριότητες αυτές κατακτώνται προοδευτικά, είτε μεμονωμένα είτε συνδυαστικά, και θα πρέπει σε τακτά χρονικά διαστήματα να επαναλαμβάνονται.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Συγγραφική επιμέλεια

Βενταφρίντα Σοφία – ΠΕ 16 Μουσικός
Κολλανγγέλου Ρόζα – ΠΕ 16 Μουσικός
Κορκοντζέλου Ζωή – ΠΕ 16 Μουσικός
Παπαχρυσανθάκη Σοφία – ΠΕ 16 Μουσικός –
(ΜΑ) Εκπαίδευση παιδιών με αυτισμό

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

© copyright Εργαστήρι Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Ε.Ε.Κ.)
Αχαΐας 2011

Σκοπός της μουσικής αγωγής είναι η οικοδόμηση της προσωπικής ταυτότητας, η καλλιέργεια της δημιουργικότητας και η ετοιμασία για την κοινωνική ζωή.

Μέσα από τη μουσική και τα παιχνίδια κίνησης τα παιδιά αναπτύσσουν:

- Τις δυνάμεις αντίληψης (χρήση των αισθήσεων για να αντιληφθούμε μία κατάσταση).
- Την αύξηση της ικανότητας κίνησης (εξάσκηση συνεργασίας μερών σώματος).
- Τον προσανατολισμό στο περιβάλλον (η σχέση μας με το χώρο).
- Την ανάπτυξη αυτοπεποίθησης και τόλμης (γνωριμία με τον εαυτό μας).
- Την εμπειρία της αίσθησης και εμπιστοσύνη στην ομάδα (αμοιβαία επικοινωνία και εμπιστοσύνη με την ομάδα).
- Την κίνηση ως μέσο έκφρασης (επαφή με τον εαυτό μας και με τους άλλους).
- Την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και του αυτοσχεδιασμού (δραματοποίηση, αναζήτηση λύσεων έξω από τις κανονικές παραμέτρους).

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να διαμορφώνει τις κατάλληλες συνθήκες, ώστε η μουσική μάθηση να προκύπτει φυσικά και ευχάριστα μέσα από το παιχνίδι, που αποτελεί μέσο απόκτησης γνώσεων, καθώς και δείκτη της γνωστικής ανάπτυξης του παιδιού (Piaget, 1962). Επιπλέον, θα πρέπει να λειτουργεί και ως ερευνητής, ακούγοντας με προσοχή τα παιδιά, παρατηρώντας τις αντιδράσεις τους, καταγράφοντας τις ιδέες τους και στη συνέχεια επανασχεδιάζοντας το καθημερινό πρόγραμμά του. Γι' αυτόν τον λόγο η αρχική εκπαίδευση και μελέτη σχετικά με την αποτελεσματική μουσική διδασκαλία θα πρέπει να προηγούνται της εισόδου του στην τάξη, αλλά και να ενισχύονται με επιμορφωτικά διά βίου προγράμματα.

Η σύγχρονη παιδαγωγική αντίληψη, που διαμορφώνεται και αποτυπώνεται πια στα περισσότερα προγράμματα εκπαίδευσης, δίνει περισσότερο έμφαση στη διαδικασία της μάθησης και λιγότερο στο περιεχόμενο των σπουδών. Ως εκ τούτου, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να λειτουργεί ως εμπνευστής, ενθαρρύνοντας την ενεργητική συμμετοχή όλων των παιδιών, απελευθερώνοντας τη δημιουργικότητά τους, δίνοντας ευκαιρίες για την απόκτηση εμπειριών, επιλέγοντας δραστηριότητες με νόημα για τα παιδιά, χρησιμοποιώντας το παιχνίδι ως εργαλείο μάθησης, εξατομικεύοντας μαθησιακές διαδρομές ανάλογα με τον ρυθμό ανάπτυξης κάθε παιδιού, δημιουργώντας ελκυστικό περιβάλλον, αναπτύσσοντας συστηματική συνεργασία με τους γονείς, επιδιώκοντας τη συνεργασία με άλλες ειδικότητες.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

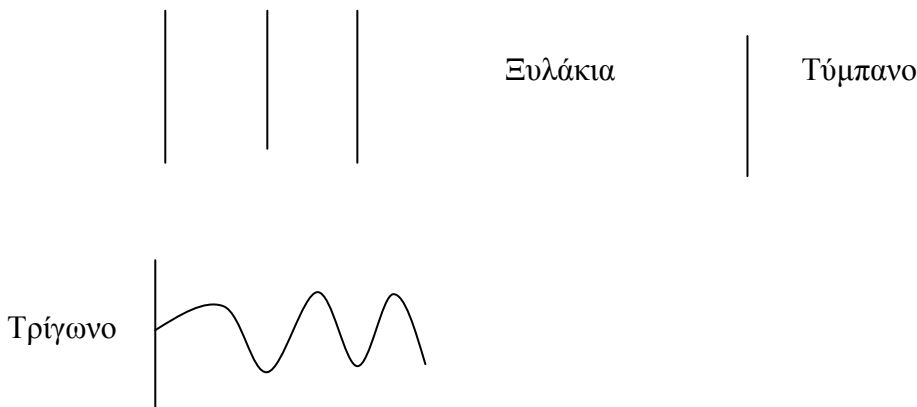
- Στο πάτωμα είναι σκορπισμένα τόσα φύλλα όσα είναι και τα παιδιά της ομάδας. Μουσική, χορός. Σε ανύποπτο χρόνο σταματά η μουσική και τα παιδιά πηγαίνουν σε ένα φύλλο. Κάθε φορά που σταματά η μουσική αφαιρείται και ένα φύλλο.
Υλικά: Χαρτιά, εφημερίδες
Μουσική: Χορευτική
- Τα παιδιά γίνονται ζευγάρια για να πάρουν συνέντευξη ο ένα από τον άλλον και να μάθουν πληροφορίες για πράγματα που του αρέσουν.
Μουσική: Χρήση γνωστού μουσικού τηλεοπτικού σήματος στην αρχή και το τέλος της συνέντευξης
- Τα παιδιά τραγουδάνε το όνομά τους κάνοντας μια κίνηση, η οποία βασίζεται σε κάποιο χαρακτηριστικό τους και η υπόλοιπη ομάδα επαναλαμβάνει το όνομα και την κίνηση.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ**1. ΧΡΟΙΑ****Στόχοι**

Παραγωγή ήχου από το σώμα, τη φωνή, αντικείμενα, μουσικά όργανα. Διάκριση ήχων του περιβάλλοντος και άλλων πηγών, χρήση μουσικών οργάνων, αναγνωρίζουν και ταυτίζουν ήχους της φύσης με τις αντίστοιχες εικόνες, π.χ. επιλέγουν, δείχνουν ανάμεσα σε εικόνες αυτήν της καταϊγίδας όταν ακούνε μαγνητοφωνημένο τον ήχο της βροντής

Δραστηριότητες

- Μίμηση με τη φωνή της φωνής ζώων, ανθρώπων και ήχων που παράγονται από διάφορες ηχητικές πηγές. Παιχνίδια με όργανα και κίνηση για τη μίμηση ήχων ενός παραμυθιού - ιστορίας. (π.χ. μιμούνται τον αέρα, τη βροχή, τη θάλασσα, τα μέσα συγκοινωνίας κ.τ.λ.).
- Γραφική παρτιτούρα. Βρίσκουμε μαζί με τα παιδιά σχήματα που απεικονίζουν τον ήχο κάθε οργάνου από τα κρουστά της ορχήστρας Orff Π.χ.

- Μουσικοί χώροι. Προτρέπουμε τα παιδιά να φανταστούν ότι βρίσκονται σε ένα χώρο πλούσιο από ήχους. Π.χ. στην κουζίνα ενός εστιατορίου. Μαζί με τα παιδιά αναπαράγουμε ήχους όπως το πλύσιμο των πιάτων, το κόψιμο του κρεμμυδιού πάνω στο ξύλο, την εξαγωγή των φελλών από τα μπουκάλια του κρασιού.

2. ΕΝΤΑΣΗ**Στόχοι**

Αναγνώριση σιγανών και δυνατών ήχων

Δραστηριότητες

- Συνοδεία μιας ιστορίας με ήχους, δυνατούς ή σιγανούς, κατά τη διάρκεια της αφήγησής της. (π.χ. συμμετέχουμε στην εξιστόρηση ενός παραμυθιού παίζοντας με τα ρυθμικά όργανα της τάξης ήχους δυνατούς - σιγανούς, μεγάλους - μικρούς ανάλογα με τα αισθήματα που εισπράττουν οι μαθητές από την αφήγηση).

- Το τούνελ. Χρησιμοποιούμε ένα μολύβι για τρένο και ένα τετράδιο για τούνελ. Το τετράδιο είναι το τούνελ και το μολύβι είναι το τρένο που περνάει μέσα από το τούνελ. Όταν το μουσικό τρένο είναι μέσα στο τούνελ ο ήχος είναι σιγανός, ενώ όταν βγαίνει από το τούνελ ο ήχος είναι δυνατός.
- Μοιράζουμε τα όργανα στα παιδιά. Ένα παιδί βγαίνει από την τάξη και οι υπόλοιποι κρύβουν ένα αντικείμενο μέσα στην τάξη. Όταν το παιδί μπαίνει στην τάξη του εξηγούν ότι θα το βοηθήσουν να βρει το κρυμμένο αντικείμενο παίζοντας στα όργανα σιγά ή δυνατά. Όσο το παιδί πλησιάζει στο αντικείμενο τόσο τα όργανα θα δυναμώνουν την ένταση, και όσο θα απομακρύνεται τόσο θα παίζουν πιο σιγά.

3. TAXYTHTA

Στόχοι

Κατανόηση αργού – γρήγορου

Δραστηριότητες

- Απεικόνιση της ταχύτητας με ζωγραφιές. (π.χ. πυκνές ζωγραφιές για ήχους γρήγορους ή ζωγραφιές αραιές για ήχους αργούς).
- Μίμηση της κίνησης των ανθρώπων, ζώων, εργασιών, μέσων συγκοινωνίας κ.τ.λ.
- Κινητικές, ρυθμικές δραστηριότητες με χρήση παροιμιών ή τραγουδιών και αλλαγές στην ταχύτητα.
- Δραματοποίηση ιστοριών π.χ. Τα γενέθλια του λιονταριού

4. ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Στόχοι

Να μάθουν να διακρίνουν το μεγαλύτερο από το μικρότερο σε διάρκεια ήχο και να τους απεικονίζουν με σύμβολα, να αποκτήσουν την ικανότητα να ελέγχουν την ανεξάρτητη κίνηση των μελών του σώματος και να τα συγχρονίζουν, να μπορούν να διακρίνουν τη διάρκεια του ήχου από τη σιωπή του (Παύση).

Δραστηριότητες

- Παιχνίδια για να παράγουν με βιωματικό τρόπο ήχους μεγάλης και μικρής διάρκειας. (π.χ. ήχοι από ξυλάκια - καστανιέτες είναι μικρής διάρκειας ενώ ήχοι από τρίγωνα - πατίνια είναι μεγάλης διάρκειας).
- Βιωματικά παιχνίδια για την αντιστοίχιση δύο μικρότερων σε διάρκεια ήχων με έναν μεγαλύτερης διάρκειας.
- Τα παιδιά ξαπλώνουν κάτω και αναπνέουν. Αυτή η αναπνοή κινεί το σώμα. Το αισθάνονται ακουμπώντας το χέρι τους σε διάφορα σημεία του σώματός τους. Σηκώνονται και περπατούν σύμφωνα με το ρυθμό της αναπνοής τους.

• Αγάλματα – μουσείο. Δείχνουμε στα παιδιά εικόνες από μουσεία και αγάλματα. Τα παιδιά παίρνουν συγκεκριμένη στάση σαν αγάλματα σε μουσείο και παραμένουν. Μόλις νυχτώσει, σβήνει το φως, φεύγει ο φύλακας και τα παιδιά – αγάλματα ξυπνούν και αρχίζουν να κινούνται. Ο φύλακας επιστρέφει και τα παιδιά πρέπει να ξαναβρούν την αρχική τους θέση.

5. ΥΨΟΣ

Στόχοι

Να μπορούν να κατανοούν τις έννοιες ψηλά και χαμηλά στο χώρο.

Δραστηριότητες

- Εκμάθηση απλών τραγουδιών βασισμένων αρχικά σε δύο, σε τρεις και σταδιακά μέχρι πέντε ήχους.
- Περιγραφή με κινήσεις του σώματος ή με ζωγραφική της μελωδικής γραμμής ενός τραγουδιού. (π.χ. τραγουδώντας ένα τραγούδι κινούν πάνω, κάτω ή πλάγια το χέρι τους ανάλογα το πώς κινείται η μελωδία του τραγουδιού).
- Ταξινόμηση των οργάνων της τάξης σε εκείνα που έχουν οξύ ήχο (π.χ. τρίγωνο) και σε εκείνα που έχουν βαθύ ήχο (π.χ. ταμπουρίνο).
- Βυθός – Γη – Ουρανός. Τα παιδιά ακούν τρία μουσικά κομμάτια. Τα παιδιά χορεύουν σε τρία αντίστοιχα επίπεδα (βυθός, γη, ουρανός).
Ο χορός του βυθού: στο πάτωμα συρτά σαν πλάσματα του βυθού.
Ο χορός της γης: όρθιοι σε συνεχή επαφή με το πάτωμα.
Ο χορός του ουρανού: όρθιοι στις μύτες, με πηδήματα, τα χέρια ψηλά.
Μουσική: Βυθού - Albioni, Adagio, Γης – Συρτάκι, Ουρανού – S.Saens, Ενυδρείο από το καρναβάλι των ζώων.

6. ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

- Μαράκες με κουτιά, βάζοντας μέσα όσπρια και κλείνοντας τα με κολλητική ταινία.
- Τύμπανα από κονσέρβες, τις ανοίγουμε από το ένα μέρος, βάζουμε καλά τεντωμένο μπαλόνι και το κλείνουμε με κολλητική ταινία.
- Μομπίλ. Σε μία κρεμάστρα κρεμάμε διάφορα αντικείμενα όπως κουτάλια, πλαστικά ποτήρια, βίδες.
- Μπουκαλόφωνο. Παίρνουμε 5-7 μπουκάλια και βάζουμε λίγο νερό στο ένα, λίγο παραπάνω στο άλλο κ.ο.κ.
- Αυλός του Πανός με καλάμια κομμένα σε διαφορετικά μεγέθη και δεμένα μεταξύ τους.

7. ΕΝΟΡΧΗΣΤΡΩΣΗ

- Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες με βάση τα όργανα που έχουμε. Τύμπανα, μαράκες, τρίγωνα, πιάτα, ξυλάκια, ντέφια. Επιλέγουμε ένα τραγούδι και αποφασίζουμε σε ποια λέξη ή συλλαβή των στίχων θα παίξει η κάθε ομάδα.
- Επιλέγουμε ένα ορχηστρικό κομμάτι κατά προτίμηση με εναλλαγές έντασης και τέμπο. Τα παιδιά παίζουν με τα δικά τους όργανα τις εναλλαγές της μουσικής. Τα παιδιά με τη βοήθειά μας γράφει μια γραφική παρτιτούρα, χρησιμοποιώντας σχήματα ανάλογα με τον ήχο κάθε οργάνου.

8. ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- Δημιουργία ιστοριών με εικόνες. Τα παιδιά ακούν μία μουσική με αλλαγές έντασης ή τέμπο μέσα στη φόρμα της. Ζητάμε από τα παιδιά να φανταστούν από τη μουσική που ακούν μία εικόνα ή μία μικρή ιστορία, όπου υπογραμμίζεται αυτή η αλλαγή στη μουσική φόρμα. Στη συνέχεια τα παιδιά ντύνουν μουσικά την εικόνα ή την ιστορία παίζοντας με τα μουσικά όργανα.

Μουσική: Η αρχή της 5^{ης} Συμφωνίας του Beethoven.

9. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Το τραγούδι αποτελεί μία από τις σπουδαιότερες μουσικές δεξιότητες, καθώς η **φωνή** είναι το πρώτο «μουσικό όργανο» με το οποίο θα πειραματιστεί κάθε παιδί. Στο πλαίσιο της Μουσικής Αγωγής το τραγούδι, εκτός από μέσο δημιουργικής έκφρασης, μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως μέσο για την κατανόηση και εμπέδωση μουσικών εννοιών (όπως ένταση, τονικό ύψος, ηχώχρωμα, κτλ.), για την εξάσκηση της ακοής και για την ανάπτυξη της μουσικής αντίληψης. Μέσα από την ενασχόλησή του με το τραγούδι το παιδί μπορεί να εξερευνήσει μια ποικιλία φωνητικών ήχων, να αναπτύξει φωνητικό έλεγχο και να έρθει σε επαφή με ένα ποικίλο ρεπερτόριο από την πατρίδα μας, αλλά και από άλλους μουσικούς πολιτισμούς. Συχνά το τραγούδι χρησιμοποιείται σε συνδυασμό και με άλλες μουσικές δραστηριότητες, όπως η κίνηση, οι δημιουργικές εργασίες, το παίξιμο οργάνων.

Προτάσεις για την καλύτερη διδασκαλία του τραγουδιού.

- Τραγουδάμε όλο το τραγούδι. Συζητάμε με τα παιδιά την υπόθεση του τραγουδιού. Δείχνουμε εικόνες, εξηγούμε τις άγνωστες λέξεις, απαντάμε σε τυχόν απορίες τους.
- Τραγουδάμε ξανά καθαρά επιμένοντας στις «δύσκολες» λέξεις, στεκόμαστε σε λέξεις με «παράξενη» ντοπιολαλιά, μαθαίνουμε στα παιδιά να σέβονται τη **γλώσσα** μας κι επιμένουμε στο να αρθρώνονται σωστά οι λέξεις. Ζητάμε από τα παιδιά να τραγουδήσουν μαζί μας.
- Επιμένουμε στις δύσκολες μουσικά φράσεις.
- Παίζουμε **μουσική σκυταλοδρομία** με τα παιδιά: ένα-ένα παιδί, με τη σειρά, λέει μια φράση. Όταν τελειώσει το τραγούδι, το επαναλαμβάνουμε μαζί με τα παιδιά από την αρχή. Έτσι, όλα τα παιδιά θα έχουν την ευκαιρία να τραγουδήσουν μόνα τους τουλάχιστον μία φράση. Η συγκεκριμένη πρόταση για τραγούδι και παιχνίδι τονώνει την αυτοπεποίθηση, βοηθά τα παιδιά να μάθουν τα λόγια, να συγκεντρώνονται, να ξέρουν ποια φράση θα τραγουδήσουν ή πότε θα είναι η σειρά τους. Τραγουδάμε το τραγούδι με κινήσεις, με

χτυπήματα στο σώμα, με συνοδεία κρουστών. Έπειτα τραγουδάμε ψιθυριστά, δυνατά, αργά, γρήγορα και σε κάθε επανάληψη παίζουμε διαφορετικά παιχνίδια, για να μην κουράζονται τα παιδιά:

- α. Τραγουδάμε δυνατά όλοι μαζί την πρώτη φράση, ψιθυριστά τη δεύτερη, από μέσα μας την τρίτη και δυνατά την τέταρτη
 - β. Τραγουδώντας όλοι μαζί λέμε «στοπ» σε κάποιο σημείο του τραγουδιού, μετράμε ένα μέτρο παύσης και ζητάμε από τα παιδιά να συνεχίσουν, ώστε να διαπιστώσουμε αν κράτησαν τον σωστό τόνο. Φτιάχνουμε και εμείς ανάλογα παιχνίδια.
- Τραγουδάμε ερωτήσεις κι απαντήσεις: τι είδα στον δρόμο, τι κάνω τώρα, τι μου αρέσει, ποιο βιβλίο αγαπώ, τι φρούτο προτιμώ κτλ. Αυτές οι μικρές φράσεις μπορούν να τραγουδηθούν σε οποιονδήποτε τόνο ή με οποιαδήποτε μελωδία. Αν τα παιδιά δυσκολεύονται, χρησιμοποιούμε μοτίβα από τραγούδια που ξέρουν, μέχρι να αρχίσουν να δημιουργούν δικά τους.

Προκειμένου να βοηθήσουμε τα παιδιά να αναγνωρίζουν τις φράσεις στα τραγούδια που ξέρουν, κινούμαστε στον χώρο επινοώντας μικρές «χορογραφίες» για κάθε τραγούδι.

Η φυσούνα. Ζητάμε από τα παιδιά να τραγουδήσουν χωρίς λόγια χρησιμοποιώντας μία συλλαβή π.χ. λα. Όταν μπορέσουν να το τραγουδάνε με (λα), ανοίγουμε τα χέρια μας και ζητάμε από τα παιδιά να λένε το τραγούδι δυνατά και κλείνοντας τα χέρια να το λένε σιγά.

Αυτές οι εναλλαγές γίνονται σε συγκεκριμένα σημεία του τραγουδιού. Στην αρχή, στα χωρίσματα των προτάσεων. Αργότερα, μπορούμε να κάνουμε εναλλαγές σε λιγότερο αναμενόμενα σημεία του τραγουδιού. Επίσης, μπορούν να γίνουν σταδιακά εναλλαγές της έντασης (crescendo-diminuendo) ανοίγοντας και κλείνοντας τα χέρια αργά.

10. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΛΛΩΝ ΛΑΩΝ

Στόχοι

Να γνωρίσουν τη μουσική του τόπου τους, τα ήθη και τα έθιμα, τοπικά τραγούδια, τοπικές φορεσιές σε συνδυασμό με δραστηριότητες από το μάθημα της γεωγραφίας, της γλώσσας, της ιστορίας, των μαθηματικών.

Δραστηριότητες

Γεωγραφία

- Δείχνουμε στα παιδιά το χάρτη της Ελλάδας αναφέρουμε τα πιο γνωστά γεωγραφικά διαμερίσματα και τα δείχνουμε στο χάρτη, ακούμε όλοι μαζί παραδοσιακά τραγούδια κάθε περιοχής, βλέπουμε φωτογραφίες με παραδοσιακά όργανα κάθε περιοχής, καθώς και τις παραδοσιακές φορεσιές κάθε περιοχής.

Μακεδονία: Μήλο μου κόκκινο, Γερακίνα, Νταούλια, Ζουρνάδες.

Ήπειρος: Μωρή κοντούλα λεμονιά, Γιάννη μου το μαντήλι σου, κλαρίνο, βιολί, σαντούρι.

Πελοπόννησος: Μαντήλι καλαματιανό, Τσακόνικος, κλαρίνο, βιολί.

Κυκλάδες: Λυγαριά, Ντάρι Ντάρι, , βιολί, λαγούτο.

Στερεά Ελλάδα: Ένας αητός, , φλογέρα, νταούλι, ζουρνάς.

Επάνησα: Το τραγούδι της ρούγας, μαντολίνο.

Κρήτη: Πεντοζάλης, λύρα, λαγούτο, ταμπουράς.

- Αντιστοιχίζουν παραδοσιακά όργανα με τις αντίστοιχες περιοχές.

Γλώσσα

- Αντιστοιχίζουν την εικόνα του οργάνου ή της περιοχής με την αντίστοιχη καρτέλα με το όνομα.
- Παζλ. Μπορούμε να πλαστικοποιήσουμε καρτέλες με τα ονόματα των παραδοσιακών οργάνων και με τίτλους από παραδοσιακά τραγούδια, να τα κόψουμε σε συλλαβές και τα παιδιά να προσπαθήσουν να τα ενώσουν.

Ιστορία.

Τα παραδοσιακά τραγούδια ως αναπαραστάσεις του παρελθόντος αντανακλούν τη ζωή των ανθρώπων εκείνης της εποχής. Μέσα από τα τραγούδια μαθαίνουμε για τη ζωή παλαιότερων χρόνων, τις συνήθειες τους, τα τραγούδια που είχαν για κάθε γεγονός.

Γάμος - Σήμερα γάμος γίνεται

Νανούρισμα - Άστραψε η ανατολή

Ταχτάρισμα - Τάχτι, τάχτι

Χριστούγεννα - Χριστούγεννα Πρωτούγεννα, Ξάνθη

Γιορταστικά - Παινέματα κι ευχές για τη νοικοκυρά

Παιχνίδι, Τράμπα τραμπαλίζομαι, Πιποντό (Λέσβος)

Γλωσσοδέτες - Ο τζίτζιρας, Μαντέματα

Γυναικείες απασχολήσεις - Γερακίνα (Μακεδονία)

Πλύσιμο ρούχων - Κάτω στο γιαλό (Βόρειο Αιγαίο)

Άνδρες ναυτικοί - Θαλασσάκι (Δωδεκάνησα)

Κτηνοτροφία - Τώρα είναι Απρίλης και χαρά

Μυλωνάδε - Λεβέντη μυλωνά

Ερωτας - Τι 'θελα και σ'αγαπούσα (Μακεδονία)

Πάσχα - Πάνω στην κούνια κάτσανε (Μυτιλήνη)*

*(Πολίτης, Ν. 1991. *Εκλογή από τα τραγούδια του ελληνικού λαού*. Ελληνικά Γράμματα)

Οι αντίστοιχες δραστηριότητες μπορούν να γίνουν και για την παραδοσιακή μουσική άλλων λαών.

11. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Η Βυζαντινή μουσική και οι Βυζαντινοί ύμνοι είναι αναπόσπαστο κομμάτι της θρησκείας μας και της παράδοσής μας.

Μπορούμε να φέρουμε σε επαφή τα παιδιά με:

- τους Βυζαντινούς ύμνους και να τα συνδέσουμε με τις θρησκευτικές μας εορτές. Τροπάρια Χριστουγέννων, Χαιρετισμοί, Τροπάρια Πάσχα, Θεοφάνεια, Απολυτίκια.
- τη βυζαντινή μουσική κλίμακα (πα, βου, γα, δι, κε, ζω, νη)
- να ακούσουν θρησκευτικά τραγούδια
- να δημιουργήσουν τη δική τους προσευχή (Λόγια-Μουσική)
- να δείξουμε βυζαντινά μουσικά βιβλία
- να δείξουμε τα σύμβολα της βυζαντινής μουσικής

12. ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ**Στόχοι**

Τα παιδιά μέσα από τη δραματοποίηση αναπτύσσουν τη φαντασία τους και τη δημιουργικότητά τους. Εκφράζονται με τη φωνή τους, αυτοσχεδιάζουν, συνεργάζονται, παίρνουν αποφάσεις, μοιράζουν ευθύνες, οργανώνουν από κοινού τη δραματοποίηση.

Ενδεικτικά παραμύθια

- Ο κυρ Βοριάς
- Ο κυνηγός που έγινε βασιλόπουλο
- Ποιο είναι το γληγορότερο πράμα στον κόσμο
- Παντρεύουνε τον κάβουρα

Ο μυλωνάς και τα καλικαντζαράκια**Πρόσωπα
του έργου**

Ο μυλωνάς
Το πρώτο καλικαντζαράκι
Τα πολλά καλικαντζαράκια
Το μουλάρι

**Χαρακτηριστικά
του έργου**

Μπέρτα από άσπρο χαρτί γκοφρέ
Μπέρτα από μαύρο χαρτί γκοφρέ
Μπέρτα από μαύρο χαρτί γκοφρέ
Γκριζο κομμάτι ύφασμα

**Ηχητική
επένδυση**

Τύμπανα
Κουδουνάκια
Κουδουνάκια
Φωνή: ιι -ααα

13. ΡΥΘΜΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ**Στόχοι**

Εκμάθηση απλών ρυθμών με κύριο στόχο τη συγκέντρωση και το συντονισμό.

Δραστηριότητες

- Χτυπούνε ρυθμικά το ταμπουρίνο όταν λένε ή όταν ακούνε γνωστές λέξεις ή ονόματα.
- Λένε ρυθμικά ή χτυπούνε ρυθμικά τα χέρια τους στο όνομα κάθε οργάνου.
- Μιμούνται απλό ρυθμό (ένα χτύπημα – παύση – δύο συνεχόμενα χτυπήματα) αρχικά χτυπώντας τα χέρια τους και αργότερα τα κρουστά όργανα.
- Κάνουν κινητικές ασκήσεις σύμφωνα με τον ρυθμό (τρέχουν όταν χτυπάει γρήγορα το τύμπανο, περπατούν όταν χτυπάει αργά, σταματούν όταν δεν χτυπάει).
- Μιμούμενοι τον εκπαιδευτικό, «φυσάνε» στα πνευστά με απλό ρυθμό (ένα – παύση – δύο, συνεχόμενα).
- Κάνουν κινητικές ασκήσεις σύμφωνα με την ένταση του πνευστού: κινούνται ήρεμα όταν ακούνε φλογέρα (φλάουτο κλαρίνο) να παίζει σιγανά, κινούνται με γρήγορο ρυθμό όταν αυξάνεται η ένταση.
- Εξασκούνται στο «σταματώ»- «ξεκινώ» όταν ακολουθούν ένα ρυθμό και στο «παίζω δυνατά / σιγά». Σταματούν να κινούνται όταν παύει η μουσική και συνεχίζουν όταν ξαναρχίζει. Κατανοούν μετά από πολλές επαναλήψεις ότι η ένταση αυξάνεται ανάλογα με την δύναμη που «φυσάει» το πνευστό.

14. ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ, MOZART, BEETHOVEN, VIVALDI

15. ΜΑΡΙΑ ΚΑΛΛΑΣ

Δραστηριότητες

- Να έρθουν σε επαφή με τους κλασικούς συνθέτες,
- Να ακούσουν γνωστά έργα τους,
- Να δουν φωτογραφίες με τους συνθέτες,
- Να δουν φωτογραφίες με μουσικές παρτιτούρες,
- Να δουν εικόνες από τη χώρα την οποία κατάγονται,
- Να δουν DVD με ορχήστρα
- Να συνδυάσουν πίνακες ζωγραφικής με π.χ. τις Τέσσερις Εποχές του Vivaldi. Διαλέγουμε 4 πίνακες ζωγραφικής. Ζητάμε από τα παιδιά να βρουν έναν τίτλο για τον καθένα. Μετά τους βάζουμε να ακούσουν αποσπάσματα από τις Τέσσερις Εποχές και να συνδυάσουν την κάθε μουσική με τον κάθε πίνακα.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΧΩΡΟΥ

Η οργάνωση του χώρου αποτελεί θέμα μείζονος σημασίας για την αποτελεσματική εφαρμογή των μουσικών δραστηριοτήτων που αναφέρθηκαν παραπάνω. Το εργαστήριο θα πρέπει να είναι εξοπλισμένο με απαραίτητα υλικά όπως:

**μουσικά όργανα του εμπορίου ,
αυτοσχέδια μουσικά όργανα και ηχογόνα αντικείμενα,
CD player και συλλογή CD,**

**κάρτες εικονικών/γραφικών αναπαραστάσεων,
υλικά για κατασκευές αυτοσχέδιων οργάνων,**

βιβλία με τραγούδια, παραμύθια ή ιστορίες, που θα χρησιμοποιηθούν στα μαθήματα.

Κρουστά ακαθόριστου τονικού ύψους (χειροτύμπανα, ξυλάκια, γούντμπλοκ, μαράκες, πιατίνια, τρίγωνα, κουδουνάκια, κτλ.), κρουστά καθορισμένου τονικού ύψους (ξυλόφωνα, μεταλλόφωνα, καμπανάκια, κινητές ράβδοι), μουσικό όργανο για τη συνοδεία των τραγουδιών από τον εκπαιδευτικό (όπως πιάνο, αρμόνιο, κιθάρα).

Όλες οι δραστηριότητες μπορούν να τροποποιηθούν, να εμπλουτιστούν, να απλουστευτούν και να διαμορφωθούν ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης και τα ενδιαφέροντα των παιδιών.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΠΑΙΔΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΔΟΜΗΜΕΝΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΑ- ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ

ΜΗΛΟ ΜΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟ

ΕΝΑ ΝΕΡΟ ΚΥΡΑ- ΒΑΓΓΕΛΙΩ

ΘΑΛΑΣΣΑΚΙ ΜΟΥ

ΜΕΣ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΤΑ ΝΕΡΑ

Η ΤΡΑΤΑ ΜΑΣ Η ΚΟΥΡΕΛΟΥ

ΤΖΙΒΑΕΡΙ

Ο ΜΕΝΟΥΣΗΣ

ΤΡΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΒΟΛΙΩΤΙΚΑ

ΜΑΝΤΗΛΙ ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟ κλπ

ΕΠΕΤΕΙΑΚΑ

ΣΤΗ ΣΗΜΑΙΑ
 ΒΑΖΕΙ Ο ΝΤΟΥΤΣΕ
 ΕΝΑ ΤΟ ΧΕΛΙΔΟΝΙ
 ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΑΙΔΙΑ
 ΚΟΡΟΙΔΟ ΜΟΥΣΟΛΙΝΙ
 ΤΟ ΑΚΚΟΡΝΤΕΟΝ
 ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
 ΕΙΜΑΣΤΕ ΔΥΟ
 ΛΙΓΟ ΑΚΟΜΑ
 Ο ΛΕΒΕΝΤΗΣ
 ΣΤΑ ΚΑΚΟΤΡΑΧΑΛΑ ΒΟΥΝΑ
 ΤΑ ΚΛΕΦΤΟΠΟΥΛΑ
 ΒΕΡΒΑΙΝΙΩΤΙΣΣΑ
 ΝΑ ΗΤΑΝΕ ΤΟ 21
 ΕΧΕΤΕ ΓΕΙΑ ΒΡΥΣΟΥΛΕΣ
 ΘΟΥΡΕΙΟΣ κλπ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΑ

ΑΓΙΑ ΝΥΧΤΑ
 Ο ΤΥΜΠΙΑΝΙΣΤΗΣ
 ΧΙΟΝΙΑ ΣΤΟ ΚΑΜΠΑΝΑΡΙΟ
 ΡΟΥΝΤΟΛΦ
 ΞΑΝΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ
 ΚΑΛΑΝΤΑ ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
 ΠΑΕΙ Ο ΠΑΛΙΟΣ Ο ΧΡΟΝΟΣ
 ΤΡΙΓΩΝΑ- ΚΑΛΑΝΤΑ κλπ

ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

ΓΕΙΑ ΣΟΥ ΧΑΡΑ ΣΟΥ ΒΕΝΕΤΙΑ
 ΤΡΑΒΑ ΜΠΡΟΣ
 ΓΛΑΡΟΣ
 ΝΤΕΙ ΒΡΕ ΓΑΙΔΑΡΑΚΟ
 ΓΑΡΥΦΑΛΛΟ ΣΤΟ ΑΥΤΙ
 ΑΧ ΒΡΕ ΠΑΛΙΟΜΙΣΟΦΟΡΙΑ
 ΦΟΥΣΤΑ ΚΛΑΡΩΤΗ
 Η ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ Η ΜΑΡΓΑΡΩ
 ΒΑΡΚΑ ΣΤΟ ΓΙΑΛΟ
 ΧΑΡΤΙΝΟ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΑΚΙ
 ΧΕΡΙΑ ΨΗΛΑ
 Α Χ ΘΑΛΑΣΣΑ ΜΟΥ ΣΚΟΤΕΙΝΗ
 Ο ΠΙΟ ΚΑΛΟΣ Ο ΜΑΘΗΤΗΣ
 ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΦΡΟ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ
 ΟΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΟΥ ΟΙ ΧΑΝΤΡΕΣ κλπ
 Ο ΠΑΛΙΑΤΣΟΣ